

ОУ “СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ” – ЧЕЛОПЕЧ

с. Чelopeч, обл. Софийска, ул. “Любен Каравелов” 3

тел.: 0888721512; 0878154944

e-mail: Osnovno.UchilishteChelopech@chelopech.egov.bg

Утвърдил: .....

Вр.И.Д. Директор: **Нонка Бантова**

Програма за предоставяне на равни възможности и приобщаване на деца и ученици от уязвими групи

Председател: Стефани Боянова

Членове: Елена Лукова,

Делина Златанова,

Диляна Димитрова,

Любомира Калчева

Настоящата програма е приета на ПС № 8/14.09.2022 г. и утвърдена със Заповед № 357/14.09.2022 г. на Директора на ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“.

Съдържание:

1. Увод.....	стр. 3
2. Анализ на училищната среда.....	стр.5
3. Цели.....	стр.8
4. Задачи.....	стр.8
5. Подкрепа на личностното развитие.....	стр.9
6. План за действие по програмата.....	стр.13
7. Заключение.....	стр.16

ПРОГРАМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА ДЕЦА И УЧЕНИЦИ ОТ УЯЗВИМИ ГРУПИ

(2022 – 2023)

I. УВОД

Настоящата програма цели да начертае целите и задачите на работа с деца и ученици от ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ и урежда взаимоотношенията между институциите, във връзка с предоставянето на приобщаващо образование.

Всяко дете има право на достъп до образование независимо от етническия му произход, наличието на увреждане или икономическото положение на семейството му и това право е залегнало в Конвенцията на ООН за правата на детето. Процесът на приобщаване се състои в търсене на ресурсите на всяко дете за активното му участие в училищната общност.

Програмата е изготвена в съответствие с действащите стратегически и оперативни национални документи на централните ведомства, в изпълнение на държавната политика за предоставяне на равни възможности на всички български граждани и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи.

Изграждането на училищна програма за равен достъп до образование е създадена в помощ на педагогическите специалисти при работа в групи и паралелки с деца и ученици, които:

- са в риск от отпадане и преждевременно напускане на образователните институции;
- са подложени на тормоз и агресия;
- не владеят българския език на ниво, достатъчно за да се справят с учебните си задачи;
- имат затруднения в обучението;
- имат специални образователни потребности (СОП);
- са с изявени дарби и др.,

Тя е подчинена на основните приоритети на държавата в посока за изграждане на образователна среда за:

- ✓ разгръщането на потенциала на всяко дете и ученик за личностно развитие, както и успешна реализация и социализация;
- ✓ по-високо качество и по-добър достъп до образование;
- ✓ ранна превенция на обучителни затруднения;
- ✓ включващо обучение на деца и ученици със специални образователни потребности (СОП);
- ✓ включващо обучение и социално включване на ученици с девиантно поведение;
- ✓ разширяване на обхвата на институциите в предучилищното и училищното образование за осъществяване на включващо обучение и надграждане на досегашния положителен опит в тази област.

Националната програма за равен достъп до образование и личностно развитие цели осигуряване на равен достъп и подкрепа за развитие, и приобщаване в системата на предучилищното възпитание и подготовка и училищното образование на децата и младежите като предпоставка за равноправно социално включване и пълноценна личностна реализация и участие в развитието на местните общности и страната.

В контекста на националните политики, законът за предучилищното и училищно образование възлага на педагогическия съвет в училище да изготви и приеме училищна програма за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи /чл. 263, ал.1, т.9/.

Училищната програма се базира на:

- Закон за предучилищното и училищното образование;
- Наредба за приобщаващото образование;

- 1992- Европейска конвенция за защита на правата на човека и основните свободи;
- 1970- Международния пакт за граждански и политически права;
- Международния пакт за икономически, социални и културни права;
- Национална стратегия за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания (2008-2015);
- Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства;
- Национална стратегия на Р. България за приобщаване и участие на ромите (2021 – 2030 г.);
- Закон за защита от дискриминация ;
- Конвенция за борба срещу дискриминацията в областта на образованието.

Програмата включва редът и начините за оказване на обща и допълнителна подкрепа на всички деца и ученици, които имат необходимост от такива в ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, съобразно неговите лични интереси, потребности и нужди.

II Анализ на училищната среда

През последните години в училищата се обучават ученици от различни националности, различни вероизповедания, различни традиции и културни норми, както и ученици със специални образователни потребности. Това налага изграждането на един нов комплекс от умения за общуване и познания за другите, за възможните точки на различие и начините за тяхното преодоляване, за толерантност към другите и понякога към самите себе си.

В ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ се предприемат политики в областта на:

- интеркултурното образование;
- умението за общуване с представители на различни култури;
- съзнателно изграждане на толерантност;

- особено важно се оказва обучението на учителите, които са решаващ фактор при възпитанието на подрастващото поколение.

Ключовата роля на образованието за изграждането на една по-висока култура на толерантност и приобщаване: ранното образование, достъпно за всички независимо от социално-икономическия им статус и интелектуалните им умения и възможности.

Обхващането на всяко дете с увреждане в училищна възраст в образователната система и изграждането на съответната подкрепяща среда за него е основна дейност за достъп до качествено образование. В резултат от изпълнението на дейностите по изграждане на подкрепяща среда в училище нараства броят на интегрираните деца и ученици със специални образователни потребности, осигуряване на ресурсните учители и другите специалисти, които подпомагат интегрираното обучение.

Водещи принципи при реализация на програмата

- Равен достъп и приобщаване на всеки ученик;
- Равнопоставеност и недопускане на дискриминация;
- Съхраняване на етнокултурното многообразие.

С цел продължаване на създаването на подкрепяща среда за обучение и възпитание на учениците със специални образователни потребности ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ осигурява:

- екипи от специалисти, в зависимост от потребностите на децата;
- диагностична и консултативна дейност;
- индивидуални образователни програми и др.

Уязвими групи в ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ са деца и ученици, диагностицирани със специални образователни потребности, хронични заболявания, двигателни увреждания, деца и ученици в риск, деца и

ученици, застрашени или жертва на насилие, деца с изявени дарби, деца сираци и полусираци, деца-бежанци, деца от различни етнически групи и др. с други идентифицирани нужди.

За това главната цел на програмата за предоставяне на равни възможности и приобщаване на децата и учениците от уязвимите групи е да се осигурят условия, даващи възможност на всички деца да се обучават заедно в общата класна стая и да участват заедно в извънкласните занимания, независимо от техните способности, увреждания, заболявания, убеждения, етническа принадлежност, майчин език и т.н.

Равните възможности означават да се отстранят всички социални бариери – физически, финансови, социални, психологически, които ограничават пълноценното участие в училищния живот на лицата, попадащи в тази категоризация.

Приобщаването е присъствие, участие и успех за всички учащи се. „Присъствието“ е там, където децата получават образование, като постоянно и редовно посещават училището, „участието“ има отношение към качеството и резултатите от посещението на училището.

Приобщаването слага особен акцент на тези групи учащи се, за които съществува риск от изолиране, изключени са от образование или са с недостатъчно добри резултати от обучението.

Системното и рационално организирано приобщаващо образование се основава на следните принципи:

- подкрепа на самостоятелната активност на детето;
- активно участие в образователния процес;
- вариативност при организацията на обучението и възпитанието;
- партньорски отношения с родителите;
- динамично развитие на образователния модел в училище.

Особено внимание изискват някои по-специфични уязвими групи, които се отличават с комплексност на проблемите, които ги поставят в по-уязвимо положение (например деца с увреждания, лишени от родителски грижи; деца с увреждания от малцинствен произход; деца и лица с увреждания и тежки и хронични заболявания, лица с увреждания и психични заболявания; възрастни хора с психични заболявания и много

други). Политиките трябва да гарантират реално отчитане на техните специфични особености и съчетанието на разнороден по характер мерки.

Уязвимите групи от деца и ученици имат право на зачитане, уважение и закрила от закона. Отношението ни към тях е основано на признаване на тяхната равнопоставеност и равни възможности. За нас те са важна и пълноценна част от обществото и затова работим за тяхната социална интеграция и социално включване.

II. Цели

1. Пълноценна социализация на деца и ученици от уязвими групи;
2. Развиване потенциала на всяко дете;
3. Гарантиране на равен достъп до качествено образование на децата и учениците от уязвими групи;
4. Да се подпомогне успеваемостта на учениците, които срещат трудности при усвояването в УВП;
5. Преодоляване на неуспеваемостта чрез помощта на сериозна учебна дейност, консултации, самостоятелна работа, допълнителни занимания в извънучебно време;
6. Създаване благоприятен микроклимат и толерантна среда за децата и учениците от различни етнически общности.

III Задачи

Основните задачи са свързани с обезпечаване на необходимите условия и субекти на приобщаващото образование:

1. Културно-образователна среда за приобщаване

Средата е източник за психично развитие за децата . Тя им влияе много силно и непосредствено, отколкото на възрастните, и може да изпълни

своите функции, ако е достъпна, отговаря на потребностите им, разширява начините за познание на света и личностно развитие.

2. Педагогическите специалисти

В разнообразната палитра от фактори, обезпечаващи образователното приобщаване, съществена роля има и отношението на педагогическите специалисти към децата и готовността им чрез комплексни и координирани грижи да им оказват адекватна подкрепа за развитие.

3. Технологии за осъществяване на приобщаващото образование За осъществяване на успешно приобщаващо образование всички педагогически специалисти следва да усвоят и развият нови стратегии и специфични технологии на педагогическо взаимодействие.

4. Сътрудничество със семейството и общността

Приобщаващото образование е немислимо без създаването и укрепването на двупосочни устойчиви връзки на образователната институция и семейството на основата на общия интерес за развитието на детето.

IV. ПОДКРЕПА НА ЛИЧНОСТНОТО РАЗВИТИЕ

Подкрепата на личностното развитие се осъществява във връзка и в корелация с разработените областни стратегии за подкрепа на личностното развитие, както и въз основа на анализ на необходимостта от обща и допълнителна подкрепа.

1. Обща подкрепа

За организиране на подкрепата на личностното развитие в ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ за координатор е определен педагогически съветник, който изпълнява функциите си съобразно Наредба за приобщаващото образование.

Общата подкрепа в ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ се осъществява от екип, ръководен от координатора, насочена е към развитие на потенциала на всяко дете и ученик. Тя включва:

- **екипна работа** между учителите и другите педагогически специалисти;
- **допълнително обучение по учебни предмети** при условията на този закон;
- **допълнителни консултации** по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове;
- **консултации** по учебни предмети;
- **кариерно ориентиране** на учениците;
- **библотечно-информационно обслужване**;
- **занимания по интереси**;
- **грижа за здравето**;
- **поощряване с морални и материални награди**;
- **дейности по превенция на насилието** и преодоляване на проблемното поведение;
- **ранно оценяване на потребностите** и превенция на обучителните затруднения.

Общата подкрепа включва различна екипна работа също така и между отделните специалисти и осигуряване или насочване към занимания по интереси. Заниманията по интереси могат да се организират от ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ или от центрове за личностно развитие.

Кариерното ориентиране, провеждано от педагогическия съветник или консултант от кариерен център също е част от общата подкрепа на учениците от първи до последния клас за училището.

В ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ функционира училищна библиотека, ръководена от определен за целта служител, която чрез осъществяване на различни дейности представлява част от общата подкрепа на децата и учениците. Описаните в ПУД морални и материални награди също са част от предоставяната от ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ обща подкрепа. Общата подкрепа включва и други дейности, подробно описани в Наредба за приобщаващото образование.

2. Допълнителна подкрепа

Допълнителната подкрепа се осъществява въз основа на направена оценка на индивидуалните способности на определено дете или ученик от ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“.

Оценката на способностите се извършва от специално назначен екип от специалисти, съобразно необходимостта на детето и след това се потвърждава от Регионален център за подкрепа на приобщаващото образование.

Учениците, за които може да се поиска оценка на способностите са от следните уязвими групи:

- деца със специални образователни потребности – в началото на учебната година;
- деца с хронични заболявания;
- деца в риск.

Допълнителната подкрепа включва:

- работа с дете или ученик по конкретен случай;
- психо-социална рехабилитация;
- рехабилитация на комуникативни нарушения;
- осигуряване на достъпна архитектурна среда;

- специализирани средства;
- ресурсно подпомагане.

Допълнителната подкрепа се реализира чрез план за действие за всяко конкретно дете. Родителите задължително се включват в плана за действие като активни участници в дейностите. Ако Регионалният център препоръча допълнителна подкрепа, но родителите откажат, ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ уведомява отдел „Закрила на детето“ към ССП по местоживееене на детето с цел социалните служби да окажат съдействие и, ако се налага, помощ на родителите за осъзнаване на нуждите на детето.

При наличие на три и повече деца/ученици в паралелка се осигурява помощник-учител за подпомагане работата на учителите. Задълженията на помощник-учителите са разписани в Наредба за приобщаващото образование.

При необходимост се изработва индивидуална учебна програма по съответните учебни предмети с цел по-лесното възприемане от ученика, а също се така се изготвя и индивидуален учебен план или учебен план за обучение в комбинирана форма на обучение.

За ученици с изявени дарби също се изработва индивидуален учебен план.

Обучението на деца и ученици със специални образователни потребности задължително се подпомага от ресурсен учител, съобразно потребността на детето и ученика.

V. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ПРОГРАМАТА

Дейности	Срок	Отговорник	Забележка
Идентифициране на ученици, които имат необходимост от обща подкрепа	<ul style="list-style-type: none"> - до края на I-ви учебен срок - до края на II-ри учебен срок 	Класен ръководител, педагогически съветник	
Екипна работа на учителите от даден клас	<ul style="list-style-type: none"> - до края на I-ви учебен срок - до края на II-ри учебен срок 	Класен ръководител, учители	при необходимост
Определяне на координатор на екипа за оказване на подкрепа	до 15.09	Директор	При и по определен повод за поощрение
Награждаване на ученици	текущ	Директор	При и по определен повод за поощрение
Дейности на училищната библиотека, свързани с четивна грамотност	целогодишно	Класен ръководител, учител, отговорник библиотека	Да се направи по повод Деня на книгата, Ден на народните будители, Национална библиотечна седмица и др.

Представяне на дейности по интереси в училището	до 15.09	Класни ръководители, учители	
Представяне на дейностите по интереси от Община Челопеч	15.09	представители на общината	при проявен интерес от страна на общината
Кариерно ориентиране и консултиране в класовете от 3 до 7	По график	педагогически съветник, кариерен консултант	
Идентифициране на ученици със СОП	- до края на I-ви учебен срок - до края на II-ри учебен срок	класни ръководители, учители, логопед, ресурсен учител, психолог, ЕПЛР	
Оценка на потребности на ученици със СОП	- до края на I-ви учебен срок - до края на II-ри учебен срок	ЕПЛР	не по-късно от 3 месеца след идентифициране на нуждата
Логопедична терапия, рехабилитация и консултации	- до края на I-ви учебен срок - до края на II-ри учебен срок	логопед	

Психологическа подкрепа, психо-социална рехабилитация и консултации	<ul style="list-style-type: none"> - до края на I-ви учебен срок - до края на II-ри учебен срок 	педагогически съветник/ психолог	
Превантивни мерки за недопускане отпадане от училище	<ul style="list-style-type: none"> - до края на I-ви учебен срок - до края на II-ри учебен срок 	директор, зам.-директор, класен ръководител, учител, психолог	
Организиране и провеждане на кампания „Разпознаваеми ценности в училището-предпоставка за успешно образование и споделена отговорност през погледа на родителите/учителите“	<ul style="list-style-type: none"> - до края на I-ви учебен срок - до края на II-ри учебен срок 	директор, класен ръководител, учител, педагогически съветник	при желание от родителите
Стимулиране участието на деца с изяви дарби в състезания и олимпиади	<ul style="list-style-type: none"> - до края на I-ви учебен срок - до края на II-ри учебен срок 	Класен ръководител, учител	
Съвместни дейности с МКБППМН	целогодишно, по график	УКБППМН, директор, районна администрация	

Обучение на педагогически специалисти	по график, заложен в план за квалификация	директор, председатели на ЕКК	
---------------------------------------	---	-------------------------------	--

VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За изпълнението на Програмата важно значение има сътрудничеството между всички пряко ангажирани институции, неправителствения сектор и училищната общност. Всички участници в образователния процес (семейство, детска градина, училище, институции, НПО) трябва да бъдат еднакво отговорни и ангажирани за постигането на поставените цели.

Контролът върху изпълнението на програма за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи се възлага на на ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Челопеч.